

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1975/2025
16.07.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Татјане Миљуш и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Градимир Ђаковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1049/23 од 04.09.2023. године исправљена решењем истог суда Гж1 1049/23 од 06.03.2024. године, у седници одржаној 16.07.2025 године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1049/23 од 04.09.2023. године која је исправљена решењем истог суда Гж1 1049/23 од 06.03.2024. године, у делу става првог којим је потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 1886/18 од 28.02.2019. године у ставу првом изреке, као изузетно дозвољеној.

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужене и **ПРЕИНАЧУЈУ СЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 1049/23 од 04.09.2023. године која је исправљена решењем истог суда Гж1 1049/23 од 06.03.2024. године, у делу става првог којим је потврђена првостепена пресуда у ставу првом изреке и пресуда Првог основног суда у Београду П1 1886/18 од 28.02.2019. године у делу става првог изреке, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужена да јој на име накнаде материјалне штете у виду разлике између изгубљене плате и исплаћене инвалидске пензије за период од 26.09.2000. године закључно са фебруаром 2010. године исплати износ од 355.499,24 динара са законском затезном каматом од 13.07.2015. године до исплате.

У преосталом делу ревизија тужене изјављена против дела става првог изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1049/23 од 04.09.2023. године, исправљена решењем истог суда Гж1 1049/23 од 06.03.2024. године, којим је потврђена првостепена пресуда у преосталом делу става првог изреке (у односу на досуђено новчано потраживање на име изгубљене плате за период од марта 2010. године до 30.06.2015. године у износу од 205.968,21 динара, на име трошкова набавке лекова и артикала дијететске исхране), **ОДБИЈА** се као неоснована.

НЕ ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1049/23 од 04.09.2023. године која је исправљена решењем истог суда Гж1 1049/23 од 06.03.2024. године, у делу става првог изреке којим је потврђена првостепена пресуда у ставу другом изреке и одлуци о трошковима поступка, као изузетно дозвољеној.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизије тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1049/23 од 04.09.2023. године која је исправљена решењем истог суда Гж1 1049/23 од 06.03.2024. године у делу става првог изреке којим је потврђена првостепена пресуда у ставу другом изреке и одлуци о трошковима поступка.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова поступка по ревизији.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1886/18 од 28.02.2019. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље и обавезана тужена да јој на име накнаде материјалне штете исплати укупан износ од 942.748,84 динара и то: на име изгубљене зараде у виду разлике између плате коју би тужиља остваривала да је у радном односу и исплаћене инвалидске пензије за период од 26.09.2000. до 30.06.2015. године, износ од 561.467,43 динара, са законском затезном каматом од 13.07.2015. године до исплате; на име трошкова набавке лекова у периоду од 29.01.2013. до 30.06.2015. године износ од 94.737,96 динара са законском затезном каматом од 13.07.2015. године до исплате; на име трошкова за набавку артикала дијететске исхране за период од 29.01.2013. до 30.06.2015. године износ од 286.543,44 динара, са законском затезном каматом од 13.07.2015. године до исплате. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље, па је тужена обавезана да јој на име ренте исплаћује месечно износ од 15.284,33 динара почев од 01.07.2015. године па убудуће, сваког 20-тог у месецу за претходни месец, тако што ће све доспеле ренте исплатити одједном у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље у делу за исплату законске затезне камате на досуђене износе у ставу првом изреке ове пресуде, од 29.01.2013. године, као дана подношења предлога за мирно решење спора до 12.07.2015. године, као неоснован. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 201.602,00 динара, са законском затезном каматом почев од 28.02.2019. године као дана пресуђења, до исплате. Ставом петим изреке, одбијен је захтев тужиље за ослобађање од плаћања судске таксе у овом поступку.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1049/23 од 04.09.2023. године која је исправљена решењем истог суда Гж1 1049/23 од 06.03.2024. године, ставом први изреке одбијена је жалба тужене и потврђена правостепена пресуда у ставовима првом, другом и четвртим изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11... 18/20 и 10/23 - други закон), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против против става првог изреке побијане пресуде у делу којим је одлучено о накнади материјалне штете у виду разлике између плате коју би тужила остваривала да је у радном односу и исплаћене инвалидске пензије, накнаде трошкова набавке лекова и артикала дијететске исхране, а ради уједначавања судске праксе, будући да становиште нижестепених судова у погледу приговора застарелости тог новчаног постраживања, одступа од примене материјалног права на темељу које је донета правноснажна одлука и одлука Врховног касационог суда и Врховног суда о тужбеним захтевима из истоветног чињеничног и правног основа. Из тог разлога, на основу члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. ЗПП("Службени гласник РС", бр. 72/11...18/20 и 10/23), Врховни суд је нашао да је ревизија тужене делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка прописана одредбом члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, Битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12 ЗПП, на коју се наводима ревизије указује, није дозвољен ревизијски разлог, у смислу члана 407. став 1.тачка 2. тог закона.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је била у радном односу код тужене, као цивилно лице, тако што је обављала послове ... у Војномедицинској академији у Београду, због чега је, често била изложена дејству супстанце „халатон“ (инхалациони анестетик), који се користи у хирушким салама, а што је код тужиле, проузроковало токсично оштећење јетре и довело до губитка радне способности, те одласка тужиле у инвалидску пензију почев од 01.05.2000. године. Пресудом Окружног суда у Београду Гж 11449/07 од 03.04.2009. године којом је преиначена пресуда Другог општинског суда у Београду П 2550/04 од 19.06.2007. године, тужила је правноснажно остварила право на накнаду нематеријалне штете у укупном износу од 600.000,00 динара, пошто је утврђено да је тужена одговорна за штету коју је тужила претрпела, у смислу одредбе члана 173. и 174. Закона о облигационим односима. Тужена је против наведене другостепене пресуде изјавила ревизију која је пресудом Врховног касационог суда Рев 1524/10 од 23.09.2010. године одбијена као неоснована. Тужбу ради накнаде материјалне штете на име изгубљене зараде у виду разлике између плате коју би примала да је у радном односу и инвалидске пензије коју прима, на име издатака за куповину лекова, дијететске исхране и на име ренте, тужила је поднела 08.04.2013. године, а тужена је у одговору на тужбу истакла приговор застарелости потраживања. Вештачењем је утврђено да укупан номинални износ разлике између плате коју би тужила остварила да је радила као медицински техничар и исплаћене инвалидске пензије за период од 26.09.2000. до 30.06.2015. године износи 561.467,43 динара, да је на име трошкова набавке лекова за период од 29.01.2013. до 30.06.2015.

године тужилји био потребан износ од 94.737,96 динара, а на име трошкова за набавку артикала дијететске исхране у периоду од 29.01.2013. до 30.06.2015. године износ од 286.543,44 динара, те да разлика између инвалидске пензије коју тужилја прима и плате коју би примала да није било штетног догађаја износи 15.284,33 динара месечно, почев од 01.07.2015. године, па убудуће. Тужба у овој правној ствари поднета је 08.04.2013. године.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев тужилје применом чланова 173. и 174. Закона о облигационим односима, налазећи да је штета коју је тужилја претрпела у вези са опасном ствари чији је ималац тужена и то услед изложености тужилје штетним последицама дејства супстанце „халотан“ које је изазвало токсично оштећење јетре почев од 1996. године, због чега је код тужилје, решењем надлежног органа, утврђен губитак радне способности и право на инвалидску пензију почев од 01.05.2000. године. Приговор застарелости потраживања, оцењен је као неоснован, јер се почетак рока застарелости има рачунати од момента када је пресудом Врховног касационог суда Рев 1524/10 од 23.09.2010. године, одбијена, као неоснована, ревизија тужене изјављена против пресуде Окружног суда у Београду Гж 11449/07 од 03.04.2009. године (у делу за досуђену накнаду нематеријалне штете тужилје у износу од 600.000,00 динара, са припадајућом каматом), од ког момента почиње да тече рок за накнаду материјалне штете коју тужилја трпи услед губитка радне способности и од када је за тужену настала обавеза по овом основу. Како је тужилја тужбу поднела 08.04.2013. године, то у конкретном случају није протекао ни субјективни рок од три године који тече од момента сазнања тужилје за штету и за лице које је штету учинило (од 23.09.2010. године), нити објективни рок од пет година, прописан одредбом члана 376. став 2. Закона о облигационим односима.

У ревизији тужена оспорава правно становиште нижестепених судова о основаности приговора застарелости потраживања, сматрајући да је застарело право из кога проистичу повремена потраживања, рачунајући од доспелости најстаријег неиспуњеног потраживања после кога дужник није вршио давања, због чега тужилја губи право не само да захтева будућа повремена давања, него и повремена давања која су доспела пре ове застарелости.

По оцени Врховног суда, основано се ревизијом указује да су нижестепени судови погрешно применили материјално право када су заузели становиште да је неоснован приговор застарелости у односу на предметно потраживање накнаде материјалне штете у виду разлике између плате коју би тужилја остваривала да је у радном односу и исплаћене инвалидске пензије за спорни период од 26.09.2000. године закључно са фебруаром 2010. године, док је у преосталом делу у односу на досуђено новчано потраживање накнаде материјалне штете на име изгубљене плате за период од 01.03.2010. године до 30.06.2015. године и трошкова набавке лекова и артикала дијететске исхране, становиште нижестепених судова правилно.

Накнада материјалне штете прописана је одредбом члана 185. Закона о облигационим односима, тако што је одговорно лице дужно успоставити стање које је било пре него што је штета настала (став 1), а уколико успостављање ранијег стања не уклања штету потпуно, одговорно лице дужно је да за остатак штете да накнаду у

новцу (став 2). Обавеза накнаде штете сматра се доспелом од тренутка настанка штете, у смислу члана 186. истог закона.

Према одредби члана 188. ЗОО, накнада у облику новчане ренте се досуђује по правилу, у случају смрти, телесне повреде или оштећења здравља, доживотно или за одређено време (став 1), а новчана рента досуђена на име накнаде штете плаћа се месечно унапред, ако суд не одреди што друго (став 2).

Одредбом члана 195. ЗОО, прописано је да ко другоме нанесе телесну повреду или му наруши здравље, дужан је надокнадити му трошкове око лечења и друге потребне трошкове с тим у вези, као и зараду изгубљену због неспособности за рад за време лечења (став 1). Ако повређени због потпуне или делимичне неспособности за рад губи зараду или су му потребе трајно повећане или су могућности његовог даљег развијања и напредовања уништене или смањене, одговорно лице дужно је плаћати повређеном одређену новчану ренту, као накнаду за ту штету (став 2).

Одредбама Закона о облигационим односима је прописано: да застарелошћу престаје право захтевати испуњење обавезе, да застарелост наступа када протекне законом одређено време у коме је поверилац могао захтевати испуњење обавезе (члан 360. став 1. и 2.); да застарелост почиње тећи првог дана после дана када је поверилац имао право да захтева испуњење обавезе, ако законом за поједине случајеве није што друго прописано (члан 361. став 1.); да застарелост наступа када истекне последњи дан законом одређеног времена (члан 362.); да потраживање накнаде проузроковане штете застарева за три године од када је оштећеник дознао за штету и за лице које је штету учинило, као и да у сваком случају ово потраживање застарева за пет година од када је штета настала (члан 376. став 1. и 2).

У конкретном случају, основ потраживања тужиле у овој парници је накнада штете на име изгубљене зараде, досуђена у једнократном износу, чија је висина утврђена налазом и мишљењем вештака економско-финансијске струке у укупном номиналном износу разлике плате коју би тужилца остварила да је радила и исплаћене инвалидске пензије за сваки месец појединачно у периоду од 26.09.2000. до 30.06.2015. године.

Штета коју је тужилца трпела по том основу настајала је сукцесивно, приликом исплате сваког појединачног месечног износа инвалидске пензије у односу на плату коју би примала да је радила, од када је за ту штету и сазнала, због чега се не може прихватити становиште нижестепених судова да је почетак рока застарелости одређен доношењем пресуде Врховног касационог суда Рев 1524/10 од 23.09.2010. године када је за тужену настала обавеза и утврђен основ одговорности тужене.

Следом изнетог, у односу на потраживање накнаде штете на име изгубљене плате за период од 26.09.2000. године закључно са фебруаром 2010. године, па до подношења тужбе 08.04.2013. године, протекао је законом прописани рок за застарелост од 3 године од када је тужелца дознала за штету и за лице које је штету учинило, у укупном износу од 355.499,24 динара. Имајући у виду да застарелошћу престаје право захтевати испуњење обавезе, у смислу члана 360. ЗОО, те како је

протекло законом одређено време у коме је тужилца могла захтевати испуњење обавезе, а тужени се позвао на застарелост, то је супротно становишту нижестепених судова за наведени период наступила застарелост новчаног потраживања, због чега су нижестепене пресуде преиначене и одбијен тужбени захтев за исплату накнаде штете у виду разлике између плате коју би остварила да је у радном односу и исплаћене инвалидске пензије.

У преосталом делу у односу на досуђено новчано потраживање на име накнаде штете у виду изгубљене плате за период од 01.03.2010 године до 30.06.2015. године у укупном износу од 205.968,21 динара, при том имајући у виду да је потраживање за март 2010. године, доспело у време исплате инвалидске пензије (20.04.2010. године) године чији износ је нижи од износа плате коју је она имала могућност да оствари за тај месец, као и накнада штете на име трошкова набавке лекова за период од 29.01.2013. до 30.06.2015. године и на име трошкова за набавку артикала дијететске исхране за период од 29.01.2013. до 30.06.2015. године ревизија тужене је неоснована, будући да то новчано потраживање није застарело. Ово из разлога, што није протекло законом одређено време од три године од дана сазнања за насталу штету (од када и почињу да теку рокови застаравања) до дана подношења тужбе суду 08.04.2013. године, а у коме је тужилца остварила право на исплату ових накнада и могла захтевати испуњење обавезе.

По налажењу Врховног суда, за ове видове материјалне штете примењују се општа правила о њеној накнади, као и правила и рокови о застарелости потраживања доспеле накнаде штете, садржана у одредби члана 376. став 1. ЗОО. Супротно ревизијским наводима тужене, основ потраживања тужилце у овом спору није исплата повремених потраживања. Наиме, да би потраживање имало карактер повремених потребно је не само да потраживање доспева годишње или у краћим размацима, већ и да је висина потраживања унапред позната, а не да се повремено обрачунава, као у конкретном случају предметно потраживање, јер зависи од висине плате коју би тужилца остварила да је радила и висине инвалидске пензије. Следом наведеног, тужилино потраживање није повремено потраживање и није застарело ни по чл. 372 ст. 1, ни по чл. 373 ЗОО, па тужена неосновано у ревизији указује на погрешну примену материјалног права.

Из наведених разлога, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке, а применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП одлучено је као и ставу трећем изреке.

Применом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), посебна ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и када је потребно ново тумачење права. Према ставу 2. истог члана, о дозвољености и основаности ревизије из става 1. овог члана одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија.

Одлучујући о дозвољености ревизије тужене на основу члана 404. став 2. ЗПП, изјављене против другостепене пресуде у потврђујућем делу којом је одлучено одлучено о накнади штете у облику новчане ренте, Врховни суд је нашао да нису испуњени услови за одлучивање о ревизији у овом делу као изузетно дозвољеној у смислу члана 404. став 1. ЗПП. О праву тужиље, висини тражене накнаде будуће штете у виду ренте и истакнутом приговору застарелости, а код утврђења да то новчано потраживање није застарело, судови су одлучили уз правилну примену материјалног права у смислу чланова 195. став 2. и 376 ЗОО, које је у складу са правним схватањем израженим кроз одлуке Врховног касационог суда и Врховног суда у којима је одлучивано о истоветним захтевима тужилаца, са истим или сличним чињеничним стањем и правним основом. Рента је накнада у новчаном облику чији укупан износ није познат у моменту одлучивања, која се плаћа периодично у унапред утврђеним износима за штету која ће настати у будућности и везана је за личност оштећеног као титулара овог права и стога, имајући у виду правну природу тог потраживања не представља, нити проистиче из права на исплату повремених потраживања у смислу члана 372, у вези са чланом 373. ЗОО. Због тога у конкретном случају не постоји потреба за разматрањем правних питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, као ни потреба уједначавања судске праксе или новог тумачења права. Из наведеног разлога, на основу члана 404. став 2. ЗПП одлучено је као у ставу четвртом изреке.

Испитујући дозвољеност ревизије туженог против става првог изреке другостепене одлуке којом је одлучено о накнади штете у облику новчане ренте у смислу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизија туженог у овом делу није дозвољена.

Према одредби члана 441. ЗПП, ревизија је дозвољена у парницама о споровима о заснивању, постојању и престанку радног односа. У осталим споровима из радног односа, дозвољеност ревизије се цени под истим условима као и у имовинскоправном спору који се односи на новчано потраживање.

Чланом 403. став 3. ЗПП, прописано је да ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе. Тужба је поднета 08.04.2013. године, а вредност побијаног дела потраживања је 917.040,00 динара, која се утврђује према збиру захтева, али највише до износа који одговара збиру давања за време од пет година у смислу члана 29. ЗПП.

Како се у конкретном случају не ради о спору о заснивању, постојању и престанку радног односа, већ о новчаном потраживању у коме вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе, то је ревизија туженог недозвољена.

На основу изложеног, применом члана 413. ЗПП, одлучено је као у ставу петом изреке.

Врховни суд је одлуку о захтеву тужене за накнаду трошкова поступка по ревизији, садржану у ставу шестом изреке, донео применом члана 165. ставови 1. и 2, у вези са члановима 153. став 2. и 154. став 1. ЗПП, тако што је одбио захтев туженог за за накнаду трошкова састава ревизије, имајући у виду делимичан успех у поступку по овом ванредном правном леку.

Председник већа - судија
Мирјана Андријашевић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић